

MIRTSE ZSUZSA (1967) Budapest

MIRTSE ZSUZSA

Madárvonulás

Kidobott. Nem így történt. Nem kidobott, hanem elege lett belőlem. Hogy ő már feladja, reménytelen vagyok, jobb, ha ő jobbra, én meg balra (vagy ő balra, és én jobbra, így mondta volna?), mert úgy legalább meglenne mindkettőnknek az esélye a boldogulásra, és nem ilyen alacsony hőfokon abálódnánk csak.

Emlékszem, már éppen le akartam feküdni, aludni szerettem volna. Az utolsó percben jött a levele, amikor kikapcsolni készültem a gépemet. Néhány pillanattal előzött meg csak. Biztos ezzel töltötte az egész estéjét szegény, ahelyett, hogy valami viccesebb dologgal foglalkozott volna. Este nem érdemes szomorú dolgokkal foglalkozni pedig, bár szerintem nappal sem. Azt írta nekem, hogy elmegy, végleg, és hogy ne haragudjak rá érte. Ő, de kár, hogy nem várt ezzel reggelig, így lőttek a jó kis alvásomnak.

Megkérdeztem tőle, hogy pontosan hová is megy. Elutazik talán? Vagy ki a világból, végleg? De ugye nem tervez maga ellen valamit? Visszaírt, hogy nem, nem, csupán tőlem készül elmenni, mert úgy érzi, csak az időnkét húzzuk, de nem lépünk egyről a kettőre (lehet, hogy azt írta: ötről a hatra), ez neki így nem jó, eleget várt. Nem fog itt változni semmi, lássam be. És hogy ami van, az már egyikünknek sem jó.

Nem tudom, hogy helyettem miért gondolja ezt, mert nekem igenis jó így. De legalábbis nem rossz. Nem értem, miért kell mindig valahonnan valahová lépni, mire ez a nagy fejlődéskényszer, miért nem jó nekünk ott, ahol éppen vagyunk. Nekem egészen jó itt, vele, nem értem, mi a baja már megint. Azt is írta, hogy olyan vagyok, mint ezek a nyavalyás, új villanykörték: világítok, de nem adok meleget. A hagyományosak bezzeg meleget is adtak. Milyen érdekes, éppen erről olvastam én is a napokban, hogy azok a hullők, akiket terráriumban tartanak, meg fogják szenvedni ezt a változást, mert nekik igényük van a külső fényre, melegre, és most fázni fognak. De én nem vagyok hullő, ahogy ő sem, legyen elég a saját melegünk. Amúgy pedig elég illúziórombolónak tartom azt a helyet, ahonnan a hasonlatait veszi. Mennyivel szebb volt, amikor egy lovag a szerelmeit hol rózsához, hol liliomhoz hasonlítgatta... Eléggé lelomboz ez, hová lesz így szép világunk. Szóval elhagyott, úgy veszem ki a szavaiból. Pedig nem bántottam meg semmivel.

Most akkor mégse vegyem meg neki a karácsonyi ajándékát? Azért ez nem mindegy így november tájékán. Ez futott át a fejemen először, meg az, hogy akkor biztosan nagyon szomorúak lesznek éjszaka, mert olyankor, amikor az embereket elhagyják, szomorúak szoktak lenni. Legalábbis a filmekben és a könyvekben általában így van. Visszaírtam, hogy azt tanácsolom, most inkább feküdjünk le aludni, ha szeretné, beszélhetünk még majd erről azért, nem futamodom meg előle. De most fújja el ő is a villanykörtét, zárjon égboltot, mert én szeretnék az ő egészségére is vigyázni, a jó alvás neki is létfontosságú. Ha éppen elhagyott az imént, akkor is.

Könnyen elaludtam, éjszaka pedig különös álmaim voltak: menekülnöm kellett egy liftajtónyi ember elől, aztán meg azt álmodtam, hogy repülök a házak felett,

tollam és szárnyam van, nem csapatban repülök, hanem magányosan, nem kötelékben, csak egyedül, de hiszen én álmodom ezeket, ahogy mondják. Egyszer fel is keltem arra, hogy fulladok, nagyon meleg van, biztos megint elfelejtettem helyesen beállítani a fűtést. Éjszakára lejjebb kell csavarni, akkor nem lenne olyan meleg, és akkor nem ébrednék fel. Ezekről eltekintve jól telt az éjszakám.

Azt is írta a levelében, hogy szerinte ideje lenne végre magamban rendet csinálnom. Biztos igaza van, de ezen nem szoktam elgondolkozni, mert nem ezek a fontos dolgok a számomra, hanem az, hogy... hát, most hirtelen nem is tudom, hogy mi, de úgy gondolom, nagyon is figyelmes voltam vele mindig. Sosem késtem el sehonnan, hogy ne kelljen rám várnia, mindenben számíthatott rám. Mert az fontos, hogy ha baj van, mondjuk, az egyikünk beleesik részegen egy aknába, a másik segítse őt, főzzön neki teát, vásároljon be, tegyen meg mindent, amíg szükség van rá. Hogy mi mindenben számíthatott még rám, össze fogom egyszer számolni, csak nem most, mert most már tényleg nagyon álmos vagyok. Ha szükség lenne rám, biztosan mellette lennék. És szerettem odabújni is hozzá, szimatolni, mert jó szaga volt.

Ha ő lenne az első, akinek elszakadt a cernája, akkor csodálkoznék – de ő csak újabb eleme a hosszú sornak, amelyet nem is értek, hogyan képződött. Bár most nem tudok ezzel foglalkozni mélyebben, mert még meg kell etetnem a kiskutyámat, aztán pedig pontot kell tennem a nap végére ma is, mert megint késő van.

Másnap azt gondoltam, azért elhívom palacsintázni, azt mindig szeretett velem. Valamit dörmögött a foga között, hogy nem lehet ennyivel elintézni őt, és fogjam fel, hogy már külön vagyunk, de szerintem palacsintát enni jó dolog, akkor is, ha külön van az ember. Mégsem jött el, hiába kérincseltem. Azt is írta, hogy abból is látja, a döntése jó és helyénvaló volt, hogy semennyire nem érez rajtam sem szomorúságot, sem levertséget, és hogyha engem a történetek ennyire nem viselnek meg, akkor nem is érdemeltem meg soha őt. Szerintem ettől még ehetnének közösen palacsintát, de nem akarok vele vitatkozni ezen sem. Ha nem, hát nem. Van mit ennem, ez igazán csak kedves gesztus akart lenni a részemről.

Lefényképeztem neki este a vacsorámat, hogy lássa, tényleg van mit ennem, nem rászorultságból hívtam el. Azt mondta, retardált vagyok. De most jobb lenne, ha én is megszagattott lepedőben bolyonganék, mint a görög tragédiák hősnői, temetve azt, ami talán bennem soha meg nem született? Nem tehetek róla, hogy nem vagyok képes rá. Lehet, hogy nem fejlődött ki a szívem rendesen.

Éjszaka még rá akartam kérdezni, hogy akkor most komolyan gondolta-e ezt az elválasztósdit, de éppen akkor kezdődött egy elég érdekes film a jegesmedvékről, hát mégsem kérdeztem meg. Bár mégiscsak írnom kellett volna neki, mert akkor egyúttal azt viszont megkérdezhettem volna, hogy szerinte mit csináljak az elektromos fogkefémmel, ha teljesen lelassult már. Hogy érdemes-e javítani, vagy újat kell venni mindenképpen. Legközelebb feltétlenül megkérdezem. Persze, ha lesz legközelebb.

Azt mondja, az is velem a baj, hogy nincs semennyi veszteségérzetem.

Akihez kötődtem, az elhagyott. Meghalt. Nem jó hát ragaszkodni túlzottan semmihez és senkihez. Meg tudok egyedül csinálni mindent, ha akarom. És igen, amikor egy stégen ülök, és bámulom a vizet, zavar, ha valaki beszél hozzám. Nehezen válaszolok amúgy is, általában is, mert mindig olyanra kérdeznek rá előbb-utóbb, amire nem akarok emlékezni egyáltalán.

Péntek után szombat jön, le kell zárni a hetet. Megint temetni kell valamit, megint vége lesz valaminek. Gyűlölöm, ha vége van valaminek.

Valami most eszembe jutott. Hogy nem, nem. Mégsem a jegesmedvékről szólt az a film, hanem szárazföldi teknősökről. Ez fontos különbség.

Vadlovak a jégen

Túl vagyok rajta. Rég külön kellett volna mennünk, ő arra, én erre, véletlenül sem egyfelé. Egyfelé semmiképp nem. Például azért, mert én kialakult személyiségű, felnőtt nőre vágyom. Úgy ránézésre felnőtt persze, de mégsem. Hadonászik, holott mindig mondom neki, hogy ne hadonásszon, mert lever valamit. Nem kell feltűnősködni állandóan. Erre csúnyákat mond nekem, hogy hagyjam békén, ne szabályozzam, nem vagyok az apukája.

Tényleg nem vagyok az apukája, de még a testvére sem. Hogy mi van közöttünk, azt nem tudom megmondani. Még vadházasságnak sem nevezhető, mert ahhoz legalább együtt kellene élnünk. Erről persze hallani sem akar. Ő még nem érett meg erre, meg egyébként is, ezen nem múlik semmi, ezen ne vitatkozzunk újra és újra. Valamint értsem meg.

Megpróbálom megérteni, de nehéz, nagyon nehéz vele. Nem jutunk egyről a kettőre. Ugyanott toporgunk évek óta. Nem tudok például így vigyázni rá. Nincs mikor.

Ott kezdődik, hogy nem vele ébredek. Előfordult már, hogy együtt aludtunk, de általában nem szoktunk. Mondjuk, nagyjából sohasem. Azt mondja, ez így jobb mindkettőnknek, ebben hallgassak rá, mert a távolság jó, amúgy kiég, elparázslík, köddé válik minden. Hát távolság az van. Ő ott, én meg itt. Azt azért nem bánám, ha időnként velem aludna, itt ébredne a karomban, odabújna hozzám. Ez még nem ágymelegítőség. Ehhez még együtt sem kell lakni, nem tudom, legalább ennyi miért nem fér bele neki. Azt mondja, jobban szeret a saját ágyában aludni, tartsam ezt tiszteletben, hiszen tulajdonképpen mind egy, hogy hol alszunk, ha már elaludtunk, úgysem tudunk arról, hogy hol vagyunk. Ez igaz, de akkor is jó lenne néha úgy, hogy valaki ott szuszog melletttem. Az olyan meghitt. Legalább időnként. Tulajdonképpen rendszeresen én sem szeretném ezt (talán ezt érzi is rajtam?), de azért néha talán igen. Hajthatatlan. Lehet, hogy bosszúból csinálja ezt, mert én meg soha nem ajánlom fel neki, hogy költözzön ide, legalább részlegesen. Mondjuk úgy, hogy áthozna néhány ruhát, személyes tárgyat, és itt is lennének dolgai. Papucs, fogkefe, ahogy ilyenkor szokás. Nem ajánlottam fel eddig ezt egyszer sem, ez igaz. Ahogy az is igaz, hogy ő sem kérdezte meg, hogy „Te, mit szólnál ahhoz, ha áthoznám a papucsomat, a fogkefém, a fél életemet?” Nem kérdezte, így nekem nem volt mire válaszolnom.

Meghatározott időnként találkozunk. Hol az utcán, hol itt, nálam. Kellemes kis legénylakás ez szerintem, de a Marsról is ordít, hogy nő nem lakik benne. A függöny leszakadva úgy három éve, a tárgyaim felét nem magam választottam, hanem ajándékba kaptam a nővéremtől, anyámtól, rokonoktól. Ez utóbbiaktól leginkább olyanokat, amelyeket ők már nem használnak, de kidobni kár, hátha nekem jó lesz még.

A fürdőszoba szerintem kritikán aluli. Nem tudom, mi a baja vele, van benne tükör, mosdó, kád, most nem mindegy, hogy milyen színű a csempe? Hogy ilyen kéket ember nem visel el, tiszta kőkorszak szerinte. Nem nyaralni járok ide,

hanem fürödni. Azt mondja, hogy kellene egy nagyobb tükör is. Meg hogy igénytelen vagyok. Ez nem fedi a valóságot, mert igenis vannak igényeim, például az, hogy tökéletesen lássam benne az arcom borotválkozásakor. Másra meg nem kell nekem. Szerinte viszont agyrém, hogy csak nyaktól felfelé láthatja magát. Ebből is látszik, hogy mások az igényeink. Reggelenként, amikor az orrom alól borotválom a sörteket, hogy sima bőröm legyen, ahogy szereti, megesik, hogy elképzelem, ahogy mögém settenkedik, és belepuszil a nyakamba. A szakállat nem szereti, azt mondja, az öregít engem, meg a szakállnak szaga is van, ha nem mossák samponnal naponta. Szakállat nem is hordanék, de a borostán időről időre elgondolkozom. Azt mondja, hogy az csak a filmekben jó, de nem kényelmes, felsértené a bőrét. A kedvéért lemondok a rosszfiús megjelenésről, ő is tesz értem dolgokat.

Időnként például hoz egy-egy flakon tusfürdőt, mert észrevette, hogy magamtól nem veszek, hanem a majdnem kiürült flakonba töltök egy kis vizet, azzal hígítom a maradékot, jó az még, minden cseppet meg kell becsülni, így tanultam, ezzel ne vitatkozzon. Még ő sem. Nem vitatkozik, hoz másikat. Utántöltöt, mert tudja, hogy a régi flakonját úgysem engedném kidobni, hanem a mosogató aljába rejteném a többi kidobhatatlan és szent limlom közé. Szerinte egy ócskás veszett el bennem. Szerintem meg nem. Szerinte ez fog a sírba vinni, ez az eszement kuporgatás. És az egyáltalán nem pazarlás, hogy alaposan tisztálkodunk, a folyékony szappan is fogyóeszköz, nem fog még a kedvemért sem homeopátiás sűrűségűre felhígított lötytyöt használni. Mert persze azt is hígítom, ha nincs résen. Azzal már kezét sem lehet mosni, azt mondja. Ezt sem tudom, mert ha rajtam múlik, egyáltalán nem használok sem ilyen szappant, sem olyant, megmosom vízzel a kezemet, megtörölöm a törölközőbe, azt' annyi. Nem haltam még bele, tehát működik.

Szóval jó lenne reggelenként megsimogatni a haját. A hosszú, selymes, egyenes szálú haját, ami nem is szeszínű, ahogy ő állítja rosszabb napjain magáról. Az ablakon át beszűrődő fény szókéssre színezi a finom hajszálait, pihéit a nyakán. Szeretném reggelenként is látni ezt. Nem minden reggel, de havonta kétszer legalább. Szó sem lehet róla. Éjszaka képes beülni a kocsijába, és hazamegy. Amúgy jó a kapcsolatunk: együtt filmezünk, kiállításra járunk, főzögetünk vagy leugrunk valahová enni, de valahogy nem lehet őt megszorítani. Szerinte pedig én vagyok szerethetetlen. Jól nézünk ki.

Azt mondja, hogy úgy élünk, mint a haverok. Összejárunk sörözni, filmezni, de ez még nem alap arra, hogy többet gondoljunk magunkról. Én nem gondolok sem többet, sem kevesebbet, mint hogy jó vele időnként megosztani azt a semmit, ami bennem van. Megfelelni, kiporciózni. Éppen azt kedveltem benne, hogy neki ez így tökéletesen jó volt. Azt mondja, ne használjam azt a szót vele kapcsolatban, hogy kedvelem, mert ideges lesz tőle. Ilyenkor én is ideges leszek.

Azt mondta egyszer, hogy azt szeretné, ha olyan lennék, mint az ázsiai vadlovak, akik képesek a patájukkal feltörni a jeget, ha ivóvízhez szeretnének jutni. S hogy ugyanarra az itatóhelyre szeretne járni, amelyet már az én lovacsám feltört.

Nem törtem fel semmilyen jeget azért, hogy vízhez juthassunk.
Így viszont kiszáradtunk mindketten.